

Svet
Evropske unije

Bruselj, 22. november 2019
(OR. en)

14303/19

SAN 473
SOC 757
ECOFIN 1053
COMPET 754

DOPIS

Pošiljatelj: generalni sekretariat Sveta
Prejemnik: Odbor stalnih predstavnikov/Svet

Zadeva: Priprava seje **Sveta za zaposlovanje, socialno politiko, zdravje in varstvo potrošnikov** 9. decembra 2019
Ekonomija blaginje – naslednji koraki pri vlaganju v zdravje kot njen ključni element
–orientacijska razprava

V prilogi vam pošiljamo dopis predsedstva, ki naj bi bil podlaga orientacijski razpravi na temo „Ekonomija blaginje – naslednji koraki pri vlaganju v zdravje kot njen ključni element“ na seji Sveta EPSCO (zaposlovanje, socialna politika, zdravje in varstvo potrošnikov) 9. decembra 2019.

Ekonomija blaginje – naslednji koraki pri vlaganju v zdravje kot njen ključni element

Svet Evropske unije je 24. oktobra 2019 sprejel sklepe¹ o ekonomiji blaginje kot **novem horizontalnem pristopu k političnemu odločanju, v katerih je opredelil prednostne naloge in upravljanje.**

V sklepih je poudarjeno, **da so pri ekonomiji blaginje ljudje in njihova blaginja postavljeni v središče oblikovanja politik in odločanja ter da sta ta blaginja in trajnostna gospodarska rast obravnavani kot dejavnika**, ki se medsebojno podpirata in ne kot nasprotujoča si cilja. Zlasti predpostavlja, da je nujno medsektorsko sodelovanje med različnimi področji politike, kot so zdravje, socialna zaščita, zaposlovanje, enakost spolov, konkurenčnost, okolje in izobraževanje.

Zdravje je bistven dejavnik in bistven element blaginje. Pozitivni učinek, ki ga ima izboljšano zdravstveno stanje na druge vidike, ki prispevajo k blaginji ljudi, na primer na stopnjo izobrazbe in udeležbo na trgu dela, ter na potencialne prihranke za družbo, znatno presega njegov vpliv v smislu rasti bruto domačega proizvoda. Po drugi strani pa zdravstvene težave ob tem, da prinašajo posledice za človeka, zelo obremenjujejo tudi družbo in javne finance. Z gospodarskega vidika sta **preprečevanje zdravstvenih težav in promocija zdravja** učinkovitejši sredstvi za povečanje blaginje kot zdravljenje bolezni, ko se te že pojavijo.

Pri **udejanjanju ekonomije blaginje** izhajamo iz tega, da je trajnostna rast predpogoj za povečanje blaginje ljudi in obratno – večja blaginja je predpogoj za trajnostno rast. Tozadevne politike morajo temeljiti na podatkovno vodenih raziskavah in inovacijah. Evropska unija ima na voljo instrumente, kakršen je program Obzorje Evropa, s katerimi veča bazo znanja z namenom promocije blaginje.

---

¹ Sklepi Sveta o ekonomiji blaginje, sprejeti 24. oktobra 2019 (dokument 13432/19).

Ekonomija blaginje sloni na temeljnih evropskih vrednotah, kot so solidarnost, spoštovanje človekovih pravic, socialna zaščita, splošni dostop do oskrbe, enakost spolov, dostop do izobraževanja in varni delovni pogoji. Spoštovanje človekovega dostojanstva in promocija blaginje ljudi spadata med temeljne cilje EU, kot so zapisani v Pogodbi o Evropski uniji (člena 2 in 3).

V sklepih Sveta je obravnavanih več pomembnih tem, ki so tesno povezane z zdravstveno politiko. Predsedstvo želi v zvezi s tem izpostaviti zlasti duševno zdravje, zdravo staranje ter digitalno preobrazbo zdravstvenih in socialnih storitev.

Ni zdravja brez duševnega zdravja. Duševno zdravje je eden od osnovnih pogojev za dobro počutje. Sistematično in v rezultate usmerjeno ukrepanje za odpravo bremena duševnih bolezni na nacionalni ravni in na ravni EU vključuje preprečevanje, zgodnje odkrivanje in obravnavo učnih težav in motenj v duševnem zdravju, izvajanje najboljših praks za obravnavo psihosocialnih tveganj pri delu ter boljše sodelovanje med različnimi sektorji politike. Takšno ukrepanje lahko zelo pozitivno vpliva na trg dela in na gospodarstvo.

Za dobro duševno zdravje in blaginjo celotnega prebivalstva ne zadostuje, da se osredotočimo samo na zdravljenje duševnih motenj, temveč se je treba dejavno zavzemati tudi za dobro duševno počutje na delovnem mestu, v šoli in v sklopu predšolske vzgoje ter pri posameznih skupnostih.

Dobro duševno zdravje izboljšuje kakovost življenja ljudi ne glede na njihovo starost. Dušeno zdravje je v različnih življenjskih obdobjih izpostavljeno različnim pozitivnim in negativnim dejavnikom. Lahko pa tekom celega življenja z dobrim duševnim zdravjem in z razvijanjem veščin na tem področju krepimo odpornost na vse hitrejše spremembe v delovnem okolju in vsakdanjem življenju in na kompleksnost delovnih vzorcev ter se tem spremembam in tej kompleksnosti bolje prilagajmo.

Od leta 1999, ko je bilo duševno zdravje prvič vključeno v agendo EU o zdravju², pa do danes smo znatno napredovali. Kljub napredku, ki je med drugim posledica izvajanja Evropskega pakta za duševno zdravje in dobro počutje³, postaja duševno zdravje eden od poglobitvenih zdravstvenih izzivov 21. stoletja, tako na evropski kot na svetovni ravni. Zaradi sprememb v poklicnem življenju, ki zadevajo vsebino in način dela ter odnose med delodajalci in zaposlenimi, bo ta trend postal še izrazitejši, obenem se bodo pojavile specifične potrebe po socialnih, čustvenih in kognitivnih veščinah. Človeški kapital znotraj posamezne organizacije postaja spričo teh sprememb vse bolj pomemben na trgu dela, dobro duševno zdravje pa je temelj tega kapitala.

Svet v sklepih o ekonomiji blaginje opozarja, da je treba promovirati dobro duševno zdravje ter izboljšati preprečevanje, zgodnje odkrivanje, zdravljenje in destigmatizacijo duševnih motenj. Prednostne naloge politike bi lahko vključevale ukrepe, ki bi prispevali k promociji duševnega zdravja, recimo razvoj diagnostike in bolj sistematičnih podpornih programov, spodbujanje nediskriminacije v delovnem okolju in v okviru izobraževanja ter zmanjševanje stresa na delovnem mestu. Z njimi bi izboljšali življenja milijonov Evropejcev in prispevali k boljšim delovnim pogojem, s tem pa k močnejšemu gospodarstvu.

Celovita medsektorska strategija EU za duševno zdravje bo, sloneč na dokazih, pridobljenih z raziskavami, in ocenah učinka, pomagala usmerjati politiko in ukrepanje na dolgi rok.

Bistvo pobude „desetletje zdravega staranja“ (*Decade of Healthy Ageing*) Za dolgoživost je v veliki meri zaslužen uspeh evropskega socialnega modela, s pomočjo katerega smo lahko premagali številne bolezni, zahvaljujoč socialni zaščiti pa zmanjšali revščino in neenakosti. Ena od posledic tega uspeha je staranje prebivalstva, ki je sicer povezano še z drugimi demografskimi spremembami.

---

² Resolucija Sveta o promociji duševnega zdravja, sprejeta 18. novembra 1999, UL C 86, 24.3.2000, str. 1–2.

³ Evropski pakt za duševno zdravje in dobro počutje (*European Pact for Mental Health and Well-Being*), 2008, https://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/mental/docs/pact_en.pdf

Promocija zdravja in preprečevanje bolezni, javnozdravstveni ukrepi, boj proti hudim boleznim in napredek v zdravstvenem varstvu so vsi pripomogli k podaljšanju pričakovane življenjske dobe. Aktivno in zdravo staranje, ki je bilo doslej prednostno promovirano na nacionalni in evropski⁴ ravni, je sedaj treba dodatno spodbuditi. S promocijo vseživljenjskega zdravja podaljšujemo življenjsko dobo, hkrati pa zmanjšujemo stroške oskrbe.

Pri vprašanju staranja prebivalstva ne gre zgolj za vzdržnost nacionalnega gospodarstva. Dolgoživost odpira nove možnosti za trg dela in gospodarstvo, vendar so na tem področju potrebni podporni ukrepi, s katerimi bi vsem ljudem omogočili, da bodo dejavno prispevali k družbi in delu. Varna in zdrava delovna mesta pomenijo daljšo delovno dobo in pripomorejo k preprečevanju z delom povezanih bolezni in nesreč ter tozadevnih stroškov.

Staranje prebivalstva vpliva na vse sektorje družbe, na primer zdravstveno varstvo, pokojninske sisteme, nastanitev ter blagovne in storitvene trge⁵. Pri številnih politikah moramo ponovno preučiti odzive na demografske spremembe. Skupni cilj je oblikovati politike staranja, ki bodo omogočale aktivno, zdravo, vključujoče in samostojno življenje. Predsedstvo meni, da je treba strateške izzive in priložnosti, ki jih prinaša staranje, obravnavati medsektorsko, pri tem pa ustrezno upoštevati generacijska vprašanja in vprašanja, povezana s spolom.

Staranje ne vpliva enako na vse socialno-ekonomske skupine. Po mnenju predsedstva je treba neenakosti med starajočim se prebivalstvom odpraviti s pomočjo zdravstvenega sistema in socialnih storitev, pa tudi z zagotovitvijo ustreznega dohodka in pokojnin ter zmanjšanjem revščine.

Obstajajo številni dejavniki zdravja, od katerih je odvisno, ali bodo ljudje zmogli opravljati vsakodnevne dejavnosti tekom celega življenja. Ukrepi morajo prispevati k promociji aktivnega in zdravega staranja in k preprečevanju zdravstvenih težav, pri tem pa podpirati vseživljenjsko učenje veščin in kompetenc za delo in življenje, opolnomočiti starejše in spodbujati podpirne skupnosti.

---

⁴ Srebrno gospodarstvo: pregled dejavnosti Evropske komisije v letu 2019 (*The Silver Economy. An Overview of the European Commission's Activities 2019*), <https://silvereconomyforum.eu/wp-content/uploads/2019/07/Silver-Economy-Brochure.pdf>.

⁵ Forum na visoki ravni o srebrnem gospodarstvu (*The High-Level Forum on the Silver Economy*), Helsinki, 9. in 10. julij 2019, <https://silvereconomyforum.eu/>

Pri iskanju rešitev za demografske spremembe in za zagotavljanje sredstev za dostojno življenje je treba v celoti izkoristiti socialne in digitalne inovacije⁶. Poleg tega je predvidevanje prihodnjih učinkov demografskih sprememb ključni predpogoj za to, da bodo politike uspešne v vseh sektorjih.

Prispevek digitalne družbe k blaginji ljudi. Zaradi inovativnih tehnoloških premikov, zlasti digitalizacije in umetne inteligence, se spreminja način, kako lahko promoviramo blaginjo ljudi, pa tudi, kako zagotavljamo zdravstvene in socialne storitve⁷. Tako bi lahko prispevali k izboljšanju gospodarnosti, učinkovitosti in kakovosti storitev ter k odpravljanju neenakosti v smislu dostopa in rezultatov. Zlasti je treba ustrezno usposobiti zdravstvene delavce, da bo lahko zdravstveni sektor v celoti izrabil nove tehnologije.

Z digitalizacijo se odpirajo znatne možnosti za doseg nadaljnjega napredka pri promociji zdravja in reševanju izzivov na področju zdravstvenega varstva. Digitalni informacijski sistemi so ključni za vzpostavitev celostne oskrbe. Države članice se lahko medsebojno učijo in si skupaj prizadevajo ustvariti interoperabilen ekosistem za digitalno zdravje in naložbene programe za digitalno infrastrukturo v Evropi⁸.

Ker se tehnologija razvija hitro, je pomembno, da je vseživljenjsko pridobivanje veščin in kompetenc dostopno celotnemu prebivalstvu, ki se bo tako lahko spopadlo z izzive in hkrati izkoristilo priložnosti, ki jih ponujajo digitalizacija in nove oblike dela. Čeprav je v skladu s številnimi študijami uporaba digitalnih orodij odvisna od digitalnih veščin in znanja in ne od starosti kot take, ne smemo prezreti pomanjkanja digitalne pismenosti pri starejših ljudeh in prikrajšanih skupinah.

Dostop ljudi do lastnih zdravstvenih in socialnih podatkov je pomemben element oskrbe, ki je osredotočena na bolnika. Pri dobro zasnovanih digitalnih sistemih, ki imajo privzeto zaščito, so upoštevana pravila o varstvu podatkov in zadevni etični standardi. Sistemi, zasnovani na teh načelih, pomagajo izkoristiti potencial, ki ga zdravstveni in socialni podatki ponujajo na področju javnega zdravstva, raziskav in inovacij.

---

⁶ Sklepi Sveta o zdravem in dostojnem staranju, sprejeti 30. novembra 2009 (dokument 15955/09).

⁷ Sklepi Sveta o zdravju v digitalni družbi – napredek pri podatkovno vodenih inovacijah na področju zdravja, sprejeti 8. decembra 2017 (dokument 14079/17).

⁸ Smernice mreže e-zdravje iz leta 2019 (*EHealth Network Guidelines 2019*), https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/ev_20190611_co922_en.pdf

Da bi Komisija pospešila trenutno delo v zvezi s čezmejno izmenjavo zdravstvenih podatkov, je predstavila zamisel o evropskem prostoru zdravstvenih podatkov⁹. Navdih so ji bile evropska infrastruktura digitalnih storitev e-zdravja za e-recepte in povzetke o pacientih, klinična posvetovanja za bolnike z redkimi boleznimi v okviru evropskih referenčnih mrež in nastajajoče sodelovanje za združitev več kot 1 milijona sekvenciranih genomov¹⁰, pa tudi druge raziskovalne infrastrukture, pri katerih se kažejo prednosti izmenjave zdravstvenih podatkov. Evropski prostor zdravstvenih podatkov bi lahko podprli z evropsko in nacionalno zakonodajo ali drugimi instrumenti, s katerimi se v praksi udejanjajo pravila o varstvu podatkov, varnost podatkov in s tem povezana etična načela, zlasti glede sekundarne uporabe zdravstvenih in socialnih podatkov.

---

⁹ Poslanica Stelli Kyriakides, kandidatki za komisarko, pristojno za zdravje, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/mission-letter-stella-kyriakides_en.pdf

¹⁰ Sporočilo Komisije preobrazbi digitalnega zdravstva in zdravstvenega varstva (dokument 6451/18) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM:2018:233:FIN>

Zaključek

Ekonomija blaginje temelji na načelih evropskega stebra socialnih pravic ter pristopih „zdravje v vseh politikah“ in „eno zdravje“, podpira izvajanje globalne agende za trajnostni razvoj do leta 2030 ter spodbuja medsektorsko sodelovanje in usklajevanje na nacionalni ravni in na ravni EU.

Svet je nedavno sprejel sklepe, v katerih se je zavzel za to, da bi imele zaposlitvena, izobraževalna, socialna in zdravstvena politika večjo vlogo v okviru evropskega semestra.

Predsedstvo na podlagi navedenega poziva Svet, naj opravi orientacijsko razpravo, pri čemer naj izhaja iz naslednjih vprašanj:

1. Kako bi morali postopati pri oblikovanju konkretnih ukrepov za napredek pristopa ekonomije blaginje, da bi zagotovili močan prispevek zdravstvene politike in hkrati spodbujali medsektorski dialog na ravni EU?
  - a) Natančneje, katere ključne elemente bi morala vključevati strategija EU za duševno zdravje, da bi čim boljše podpirala prizadevanja držav članic?
  - b) Katere ukrepe bi glede na demografske spremembe v morali uvesti, da bi spodbujali aktivno in zdravo staranje ter podpirali na preventivi in predvidevanju temelječe politike staranja?

2. Kako bi si lahko države članice in Komisija v prihodnjih letih prizadevale za vzpostavitev evropskega prostora zdravstvenih podatkov na podlagi sedanjih in novih pobud, da bi omogočile boljšo uporabo zdravstvenih podatkov pri oskrbi, raziskavah in v javnem zdravstvu ter na ta način prispevale k blaginji vseh?